ИСТОРИЈА НА ДВИЖЕЊАТА ЗА ЕДНАКВИ ПРАВА И РАЗВИВАЊЕ НА ФЕМИНИЗМОТ

Предава: м-р Славчо Димитров

Дводневната работилница од обласclub на родовите прашања во земјишната администрација за вработените во

Агенцијата за катастар на недвижности

20-21 септември 2012 година, Институт „Евро-Балкан“, Скопје

We Can Do It!
WAR PRODUCTION CO-ORDINATING COMMITTEE

Патријархат

- *The term 'patriarchal' refers to power relations in which women's interests are subordinated to the interests of men. These power relations take on many forms, from the sexual division of labour and the social organisation of procreation to the internalised norms of femininity by which we live. Patriarchal power rests on social meaning given to biological sexual difference.*

Историја

- 1550–1700 presented women with grounds upon which to challenge the inevitability of patriarchal authority
- Elizabeth I (1558–1603),
- Anna of Denmark (queen to James VI and I),
- Countess of Bedford,
- the Countess of Pembroke and
- Henrietta Maria (queen to Charles I)

Основни идеи

- **Предизвикување на негативната слика за жените во Јудео-Христијанството**
- **Жените почнуваат да аргументираат за културните основи на нивната претпоставена 'инфериорност' и предлагаат методи за надминување на таа позиција (**1656, Mary Oxlie)
- **Рани форми на предлози за „сепаратизам“ кои ја нагласуваат предноста на женските мрежи за поддршка, земајчи ги предвид искуствата на жени пистаелки кои с еподдржуваат во издаваштвото и практиката**
- **Отсуство на правни и политички реформи**

Значајни текстови

- Jane Anger *Her Protection for Women* (1589) – анализа на книга Битие
- Rachel Speght *A Muzzle for Melastomus* (1617) - аргументира против митот за жените како послабиот пол (Адам и Ева)
- Женски емоционални, спиритуални и интелектуални поетски заедници кој во одредени случаи вклучува и лезбејски еротицизам: Margaret Cavendish, претставата *The Convent of Pleasure* (1668)
- Mary Astell во *Неколку мисли за бракот* (1700), тргунавјќи од скорешниот пад на моќта на монархот во Граѓанската војна и Славната Револуција посочува дека половина од нацијата е сеуште предмет на тиранија

Почетокот на модерниот феминизам

- Mary **Wollstonecraft** - *Vindication of the Rights of Woman* (1792)

„жените треба да имаат претставници наместо да бидат произволно управувани/владеани без директен удел во одлуките на владата“

Почетоците на модерниот феминизам

- William Thompson *Appeal of One-Half of the Human Race, Women, against the Pretensions of the Other Half, Men* (1825), претставува своевиден одговор на несензитивноста на James Mill's 'Essay on Government' (1821) кој тврди дека ниту жените ниту работничката класа има потреба да добиваат поголеми права бидејќи нивните интереси се веќе обезбедени. Томпсон тврди дека, првично, е погрешни жените се посматраат како кохезивна група и ги дели на 3 категории: сопруги, ќерки и жени без татко и сопруг, и посочува на различните проблеми со кои се соочуваат сите тие.
- Томсон е еден од првите кој укажува дека дури и жените за кои општетството смета дека се среќни и добро сместени, страдаат приватно поради непризнаените потреби и репресивниот третман од мажите, аргумент што подоцна ќе биде преземен од во други кампањи при крајот на векот.

Почетоците на модерниот феминизам

- Полемиката помеѓу John Ruskin (1819–1900) и John Stuart **Mill** (1806–73)
- John Stuart **Mill „Потчинувањето на жените“** (1869), споредба помеѓу третманот на жените и робовите и нагласување на правната нееднаквост на жените како основа за лажните тврдења за нивната инфериорност (What is now called the nature of women is an eminently artificial thing)
- Хариет Тејлор „ Ослободување на жените“ (1851), аргументира за зголемување на можностите за работа на жените
- Од 1850 понатаму доаѓа до посериозни и поорганизирани активности од страна на женски мрежи кои ќе доведат и до правни промени во контекст на правата на жените во бракот и вработувањето. Напредокот во вработувањето е исключиво во сфери кои се поимаат како природно соодветни за жените
- **Seneca Falls** Convention во 1848 во Америка, со присутни 300 учесници од кои 40 жени упатува јасно барање за прекинување на секоја дискриминација заснована на пол

Правото на глас и суфражетките

- Во 1867 Џон Стјуарт Мил прв ќе предложи во Парламентот жените да добијат право на глас, но неговиот предлог е изгласан со 196 гласови против 73
- 19.09.1893, , Нов Зеланд е првата земја во светот која го признава правото на глас на жените
- 1894, писателката Сара Гранд ко кова терминот „Новата жена“
- 1895, се појавуав терминот феминстка
- 1910, Клара Цеткин во Конпехаген предлага да се установи Интернационален ден на жената, а во 19.03.1911 е и првото одбележување на овој ден
- 1918, право на глас за жени над 30 години во Англија
- 1928, еднакво право на глас во Англија

Вториот бран, 1970 -

- *Женската мистика,* Betty Friedan
- 1968, формирање на Националната организација на жените (либерална традиција), како реакција на половата дискриминација при вработување и неуспехот на релевантните национални механизми да ја препознаат постоечката дискриминација
- Женското движење за ослободување во Америка, со пролевичарки ориентации и со јасна поддршка на студентското движење и отпорто против војната во Виетнам наоѓа инспирација во исказот на Џулиет Мичел дека „ставот на опресорот е во умот на опресираните“
  - подигање на свеста
  - Рушење на границата меѓу приватното и јавното
  - сексуалната нееднаквост и автономија на женската сексуалност и тело
  - во 1968 протест против американскиот избор на убавица
- Првата голема конференција на ЖДО, со 500 учесници
  - еднаква плата,
  - еднакво образование и можности,
  - 24 часовно достапни градинки, и
  - бесплатна контрацепција и достапен абортус

Вториот бран, поделби и збогатување

- Frances Beale „Двојно угнетување“ есеј објавен во Robin Morgan *Сестринството е моќно* почнува да го актуализира прашањето за испреплетувањето и разидувањето на расата, класата и родот
- 1973, Манифест на Националната црнечка женска организација
- Радикални лезбејки, 1970: ‘A lesbian is the rage of all women condensed to the point of explosion. She is the woman who, often beginning at an extremely early age, acts in accordance with her inner compulsion to be a more complete and freer human being than her society…cares to allow her.’ (*Жената идентификувана како жена*)

Значајни текстови

- Кејт Милет *Сексуални политики,* (патријархатот како политичка институција)

*Половите политики, кои се поврзани со економијата и другите делови на општествената организација , се како расизмот, или извесни аспекти на кастата, и претставува првенствено идеологија****, начин на живот со влијание врз сите останати психолошки и емоционални страни на животот.***

Тие креираат психички структури, длабоко вкоренети во нашето минато, способни за засилување или ослабување, но сепак, такви какви што ниту еден народ до сега не успеал да ги елимира.

- Шуламит Фајерстоун *Дијалектиката на полот*
- Робин Моргхан, колекција текстови под наслов *Сестринството е моќно (сите овие во САД)*
- Жермен Грир *Женскиот евнух*
- Ева Фиџ *Патријархални ставови (во ВБ)*
- Сите овие теоретичарки се под силно влијание на *Вториот пол* од Симон де Бовоар (1949), која ќе пишува за по-другувањето на жената:

  - Ниту една биолошка, психолошка или економска судбина не ја одредува фигурата на жената присутно во општеството; цивилизацијата како целина го продуцира ова суштество, како нешто помеѓу маж и евнух, опишано како женско

  - жената како Другиот кој е резултат на проекциите на машките

Француската феминистичка школа и психоанализата

- **Лис Иригаре,**
- **Хелен Сиксу**
- **Јулија Кристева**

- Женското писмо наспроти фалогоцентризмот на јазикот и културата
- Несвесното, желбата и Законот на симболичкиот татко
- Културата, јазикот и половата диференцијација
- Враќање на психолошката моќ на фигурата на мајката

Постфеминизмите

- Деконструкција на идентитетите, вклучително родовиот и сексуалниот
- Плурализмот и мноштвото на идентитетски позиции
- Маргинализираните, дијаспорични и колонијализирани култури
- Фрагментација на идентитетските категории и историите на моќ инволвирани во конструкцијата на овие категории (род, класа, националност, сексуалност, раса, етницитет итн.)
- Контрадикторните рамништа на идентитетот
- Локализација наспроти универзализација на борбата и критиката на опресијата

Луѓето се различни едни од други (Ив Сецвик Кософски)

- ● Дури и идентитчни генитални акти значат различни нешта за различни луѓе
- ● Некои луќе поминуваат долго време мислејќи на секс, некои не
- ● Некои луѓе сакаат да имаат многу секс, а други многу малку
- ● Некои луѓе имаат најсилна инволвираност на емоционално ниво во сексуални акти коишто не ги прават, или дури и коишто не сакаат да ги прават
- ● За некои луѓе можноста за лош секс е дотолку аверзивна што нивните животи се посветени на одбегнување на таа можност; за други тоа не е никаков проблем
- ● Некои луѓе сакаат спонтани сексуални сцени, некои однапред запишани, а некои сакаат сцени кои се навидум спонтани, додека се целосно предвидени
- ● На некои луѓе сексуалното задоволство им е целосно одбележано со авто-еротски моменти, за некои други луѓе тоа е незамисливо
- ● Некои луѓе, хомо-, хетеро-, би-, итн, ја искусуваат својата сексуалност како легната во матрица со родови значења и разлики, а за други не